

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ในเรื่องการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของพนักงานบริษัทโร้เชอร์วิสเซส (ประเทศไทย) จำกัด มีแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม
3. แนวคิดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. แนวคิดการพัฒนาที่ว่าการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)
5. แนวคิดเกี่ยวกับระยะห่างทางสังคม (Social Distance)
6. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง
7. แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล
8. ประวัติความเป็นมาขององค์กร
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550 ก) ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของประชาชนโดยทั่วไปว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างสมดุลด้วยการดำเนินไปในทางสายกลางความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์

สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางในยุคโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 กรมการพัฒนาชุมชน (2550 อ้างถึงใน พัชร ดิษฐสอน, 2551) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยพื้นฐานคือ การพึ่งตนเองอย่างเป็นหลักการกระทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะพอควร การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละส่วนแต่ละระดับ ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ โดยมีกิจกรรมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การลดรายจ่าย 2) การเพิ่มรายได้ 3) การประหยัด/ออม 4) การเรียนรู้การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ความเอื้ออารีและความสามัคคีของคนในชุมชน

สมพร เทพสิทธา (2549, หน้า 29-32) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจระบบทุนนิยมซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุซึ่งเป็นรูปธรรมเช่นเงินทรัพย์สินกำไรไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรมแต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ

1. มิติด้านเศรษฐกิจเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินให้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพเพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจนการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นมีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพพ้นจากการเป็นหนี้และความยากจนสามารถพึ่งตนเองได้มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข
2. มิติด้านจิตใจเศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอคือพอดีพอประมาณและพอใจในสิ่งที่มียอดในสิ่งที่ได้ไม่โลภเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเองโดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงโดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา
3. มิติด้านสังคมเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกันการเอาเปรียบกันการมุ่งร้ายทำลายกัน
4. มิติด้านวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัดค้อมมีชีวิตที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมซึ่งทำให้เกิด

กลายเป็นหนี้เป็นสินเกิดการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ

สุเมธ ดันติเวชกุล (2549, หน้า 13) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้มีหลัก 3 ประการคือ 1) การทำอะไร โดยใช้เหตุผลไม่ทำตามกระแสที่ผ่านมามีไทยเราชอบทำตามกระแสทำให้เสียทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และร้ายที่สุดคือเสียคนเพราะคนไม่ประหยัจากการศึกษาพบว่าคนไทยมีสารกระตุ้นให้ซื้อปิ้งพอมิสินค้าใหม่เข้ามาจะแพงแค่ไหนคนไทยกวาดเรียบ 2) ต้องทำอะไรพอประมาณก่อนที่จะทำอะไรต้องตรวจสอบว่าสามารถทำได้หรือไม่และทำให้สอดคล้องกับภูมิสังคม 3) ต้องมีภูมิคุ้มกันซึ่งทุกครั้งพระเจ้าอยู่หัวจะทรงตรัสว่าคนต้องมีคุณธรรมจริยธรรมต่อให้ระบบดีแค่ไหนก็ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

อำพล เสนาณรงค์ (2542 ข) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงทรงมีกระแสพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 และตรัสซ้ำเมื่อปี 2541 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกอาชีพทุกฐานะทุกเพศทุกวัยไม่ว่าคนจนคนรวยคนชนบทหรือคนเมืองกรุง ฯลฯ สามารถน้อมรับเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมและนำไปปฏิบัติได้หลักการสรุปได้ดังนี้

1. พึ่งตนเองให้พอกิน
2. กินอยู่ตามอัตภาพไม่ให้เกินฐานะมีชีวิตที่เรียบง่าย
3. อย่าฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยมีความพอใจในสิ่งที่ได้รับมาด้วยความชอบธรรม
4. อย่าให้รายจ่ายเกินรายได้
5. หากจะแลกหรือซื้อของกินของใช้มาจากภายนอกควรเลือกที่ผลิตได้ในท้องถิ่นรวมทั้งการท่องเที่ยวควรท่องเที่ยวในประเทศ
6. อย่ากู้หนี้มาใช้ในสิ่งที่ไม่มียาได้อะไรลงทุนให้เกินตัว
7. อย่าโลภมากมีความพอเพียงและเพียงพอเบียดเบียนคนอื่น
8. อย่าสุดโต่งเดินสายกลาง
9. ขอมถอยหลัง (หนึ่งก้าว) เพื่อก้าวหน้าที่มั่นคงต่อไป (หลายก้าว)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2550, หน้า 60-61) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวทาง “ทฤษฎีใหม่” ให้กับประชาชนเพื่อเป็นฐานทางความคิดไปสู่หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือพอประมาณมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันได้เป็นกระแสการพัฒนาที่สำคัญยิ่งในหมู่ประชาชนระดับรากแก้วของสังคมไทยทั้งเศรษฐกิจพอเพียงทฤษฎีใหม่และวิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายใกล้เคียงกันคือการพึ่งพาตนเองได้ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้านคือ

1. พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจมีผลผลิตเพื่อยังชีพและนาส่วนที่เหลือเข้าร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและของชาติ ตามลำดับ
 2. พึ่งตนเองทางสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกันเรียนรู้แลกเปลี่ยนความรู้และทำในสิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีคุณธรรมทางสังคมเป็นเครื่องกำกับ
 3. พึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติพัฒนาคุณภาพของคนค้นหาทรัพยากรในชุมชนและพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประโยชน์ตกอยู่กับคนไทยด้วยกัน
 4. พึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีเช่นระบบการลักต่น้ำในอ่างเก็บน้ำโดยไม่ต้องใช้เครื่องสูบน้ำสมุนไพรทดแทนผงซักฟอกเคมีและกั้นน้ำขังพัฒนา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ที่ได้รับรางวัลระดับโลกล้วนเป็นตัวอย่างของเทคโนโลยีท้องถิ่นที่ช่วยให้ไม่ต้องซื้อหาเครื่องใช้ราคาแพงและทำให้ประเทศชาติไม่เสียดุลการค้า
 5. พึ่งตนเองทางด้านจิตใจยึดหลักธรรมทางศาสนาหล่อหลอมการดำเนินชีวิตอย่างสม่ำเสมอเพื่อยกระดับจิตใจให้เกิดความสงบรู้จักสามัคคีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การเชื่อมโยงคุณค่าเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้ากับคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมของคนและสังคมโดยต้องนำมาปฏิบัติจริงเป็นรูปธรรมเท่านั้นจึงจะนำสังคมและคนเองให้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทได้อย่างแท้จริง
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2549 อ้างถึงใน เอก อนันต์, 2550, หน้า 42-43) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นปรัชญาความจริงแล้วเป็นปรัชญาซึ่งใช้กับการดำเนินชีวิตได้ทุกอย่างเพราะสามหลักที่สำคัญคือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุมีผลหรือความสมเหตุสมผลและ 3) การสร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องต่างๆที่เราดำเนินการอยู่สามเสาหลักเป็นสิ่งที่เราใช้กับการดำเนินชีวิตได้หมดเลยจะนั้นเมื่อบางคนไม่เข้าใจเลยไปสงสัยว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแปลว่าไม่ให้ใช้จ่ายหรือเปล่าซึ่งเราก็จะเห็นว่าพระองค์มีรับสั่งไว้หลายแห่งว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็หรูหราได้แต่ให้เป็นไปตามอัตภาพโดยสรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผมเห็นว่าเป็นปรัชญาที่มีความลึกซึ้งเมื่อเทียบกับหลักเศรษฐศาสตร์ก็มีความใกล้เคียงกันเพราะการจะทำอะไรก็ตามให้พอดีก็ต้องไม่มี Surplus คือไม่มากเกินไปจนเสียเปล่าขณะเดียวกันก็ไม่ขาดไม่บกพร่อง
- วิจิต วงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2551, หน้า 86) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบจำลองทางเศรษฐกิจที่อธิบายรูปแบบและแนวทางการบริหารนโยบายเศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสมสำหรับประเทศซึ่งยังมีขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีในระดับที่ต่ำกว่าที่เรียกว่าประเทศที่ยังด้อยการพัฒนาหรือประเทศที่กำลังพัฒนาโดยมุ่งที่จะรักษาความมั่นคงและสันติสุขในสังคมอีกทั้ง

สร้างสมดุลทางเศรษฐกิจให้ราษฎรในพื้นที่ชนบทที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามควรแก่สภาพ โดยประกอบด้วยสาระสำคัญรวมทั้งสิ้น 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. พยายามพึ่งตนเองในการผลิตตามขีดความสามารถทางเทคโนโลยีที่มีอยู่โดยให้การพึ่งพาต่างประเทศอยู่ในขอบเขตอันสมควร
2. ให้เศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมมีแนวโน้มในการเจริญเติบโตขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีโดยดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจด้วยความรอบคอบไม่ประมาท
3. ให้รู้จักประมาณตนในการบริโภคโดยไม่ใช้จ่ายเกินรายได้และรู้จักมัธยัสถ์และอดออมโดยยึดหลักการพอมีพอกินไม่ฟุ่มเฟือย
4. พยายามปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั้งในด้านการผลิตการจัดการและการตลาดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอีกทั้งพิจารณาความเหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีให้มูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการผลิตสูงขึ้นอันเป็นแนวทางการเติบโตขยายตัวของเศรษฐกิจในภาพรวมและแนวทางการเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรในกรณีที่เป็นไปได้ราษฎรในพื้นที่ชนบทอาจรวมกลุ่มในลักษณะของสหกรณ์

ทองคำ แจ่มใส (2545 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550 ก, หน้า 28-30) ได้กล่าวว่าการทำให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบพอประมาณไม่ทำอะไรที่เกินกำลังความสามารถของตนเองและพยายามที่จะพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดโดยเห็นได้จากระบบการผลิตของครอบครัวที่เน้นใช้แรงงานภายในครัวเรือน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีชาวบ้านก็ไม่ได้ปฏิเสธเทคโนโลยีทั้งหมดแต่เลือกที่จะนำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสมและรอบคอบ ชีวิตของชาวบ้านที่นี้ค่อนข้างจะใกล้เคียงแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ได้จัดตามสูตรโดยจะเน้นมากคือเรื่องการใช้ชีวิต อย่างทุกบ้านจะมีแปลงผักของตัวเองจะเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา มีที่นา มีสระน้ำ ไว้ใช้ เรื่องอบายมุขก็น้อย ประกอบกับการได้ฟังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงบ่อย ๆ ก็ทำให้ชาวบ้านตื่นตัวมากขึ้น ในระดับชุมชนมีกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลและมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่ชาวชุมชน เช่นกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งเป็นที่พึ่งของชุมชนในด้านการเงิน ตลอดจนแก้ปัญหาหนี้สินเดิมของแต่ละครัวเรือน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ก็ล้วนแต่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นของชาวบ้าน นอกจากนี้แกนนำ ชุมชนยังมุ่งเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชุมชนโดยใช้ระบบการประชุมชาวบ้านเป็นเวทีในการปลูกฝังและตอกย้ำให้ชาวบ้านเข้าใจแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้จะพบว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนส่วนใหญ่เป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับความร่วมมือค่อนข้างดีเนื่องจากชาวบ้านมีความสามัคคีและ

ให้การยอมรับในบทบาทของผู้นำ และที่สำคัญเป็นเพราะชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้ยึดมั่นในประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ

พระอธิการวิฑูรย์ อธิจิตโต (สุรจิตต์) (2543 อ้างถึงใน สำนักงานคณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550 ข, หน้า 45-47) ได้กล่าวว่าในการก่อเกิดแต่ละกลุ่มแต่ละกิจกรรม นั้นมีลักษณะเชื่อมโยงเป็นวงจร มีแนวความคิดใช้เงินของชาวบ้านมาช่วยชาวบ้านเอง ให้ทุกคน ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วม และพยายามเชื่อมงานให้เยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะขึ้นมาแทน และมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยมีชุมชนคือผู้ที่ต้องปฏิบัติจริง อยู่จริง และกำหนดวันสอน ไม่ได้ อย่างน้อยการมาทำ กิจกรรมก็ได้เห็นอกเห็นใจพี่น้องได้รับรู้ทุกข์สุขของกันและกันได้ แลกเปลี่ยน มีความสุขตรงนี้ มีเรื่องปันผลและสวัสดิการเป็นผลพลอยได้ สิ่งเหล่านี้ต้องทำไปเรื่อย ๆ และต้องเปลี่ยนไปตามเวลา แต่เราคิดว่าถ้าที่อื่นมาสนับสนุนต่อไปเราจะไม่เกิด ถ้าจะเกิดขึ้นขอให้ เกิดจากกระบวนการที่มีเงินอยู่หนึ่งแสน มันถึงจะเข้มแข็ง เพราะถ้าเงินลงมาเยอะทำให้ชาวบ้าน แยกแยกท่านแก่มาเห็น แต่เราอยู่เราสัมผัส เราไม่ได้ปฏิเสธ แต่ต้องอยู่ที่ความพร้อมของชาวบ้านที่ จะจัดการร่วมกันอย่างไร นั่นคือความสำเร็จที่แท้จริง ถ้าเอาเงินมาเป็นตัวชี้วัดตรงนี้ไม่ใช่ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเราทำงานภายใต้หลักพุทธศาสนา เน้นเรื่องนามธรรม จิตใจ จิตวิญญาณ สำนึกเพื่อ ส่วนรวมเป็นหลักพอเพียงแนวพุทธจะต้องอยู่ด้วยกัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล อาทรต่อกัน อยู่ທີ່จิตใจ เราทำงานอยู่บนฐานหลักของศาสนา

สุขสรรค์ กันตะบุตร (2550, หน้า 8) สรุปไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงมี 2 รูปแบบ คือ

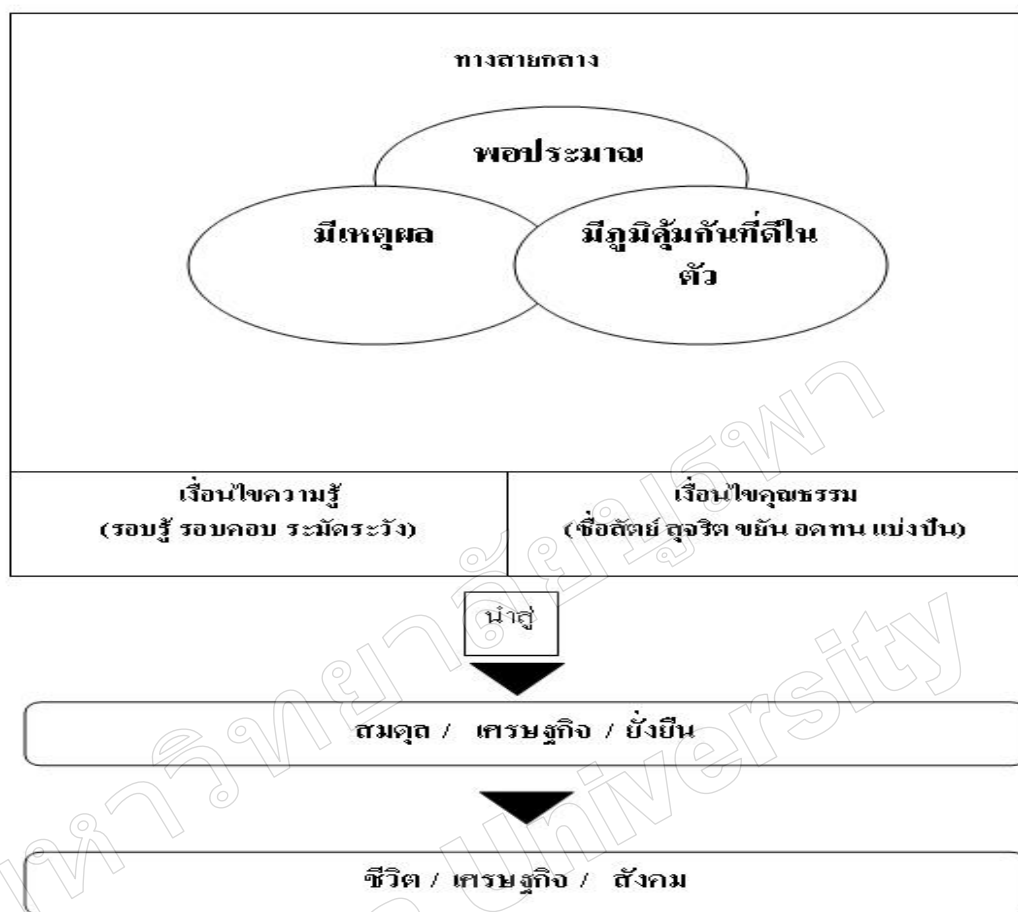
1. เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน สามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยไม่ โลกมากและไม่เบียดเบียนผู้อื่น
2. เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าคือ การแลกเปลี่ยนความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง การดำรงชีวิตไม่สามารถดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง แบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว ต้องดำเนินไปในลักษณะที่เกื้อกูลกันอย่างสมดุล กล่าวคือคนใน สังคมไม่สามารถดำเนินชีวิตที่เน้นการพึ่งตนเองได้อย่างเดียว ต้องนำหลักการดำเนินชีวิตตามหลัก เศรษฐกิจแบบก้าวหน้าที่มุ่งเน้นเสริมหลักแห่งการแบ่งปันกันและร่วมมือกันอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และมีไมตรีต่อกันด้วย

ว. วชิรเมธี (2550, หน้า 55) กล่าวถึง มิติของระบบเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. อัตลักษณ์ของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้
 - 1.1 เน้นทางสายกลาง
 - 1.2 เน้นความรู้จักพอประมาณ รู้จักศักยภาพที่แท้ของตน ชุมชน องค์กร ประเทศ

- 1.3 เน้นความมีเหตุผล มุ่งไปที่ความจำเป็น ไม่ใช่ความอยาก
- 1.4 เน้นภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และสามารถรับมือได้
- 1.5 เน้นการพึ่งตนเอง ไม่เน้นการนำเข้า
- 1.6 เน้นประโยชน์สุขของตนและของประชาชนร่วมกัน (พระปฐมบรมราชโองการ)
- 1.7 ไม่ปฏิเสธเงิน แต่ใช้เงินทำงานไม่ใช่เป็นนาย
- 1.8 คำนึงถึงหลักความสมดุล ระหว่างความมั่งคั่งทางวัตถุ คู่กับความมั่งคั่งทางจิตใจ
- 1.9 สนใจความอยู่เย็นเป็นสุข มากกว่า ความมั่งมีศรีสุข
- 1.10 เป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับจริยธรรมทุกขั้นตอน
- 1.11 เป็นระบบเศรษฐกิจที่มองมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ไม่ใช่แค่ทรัพยากรมนุษย์
2. ระบบเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญ 4 มิติของชีวิตคน
 - 2.1 มิติด้านเศรษฐกิจ คือ ความพออยู่พอกิน
 - 2.2 มิติด้านจิตใจ คือ มีคุณธรรมประจำอยู่ในเรือนใจ
 - 2.3 มิติด้านสังคม คือ รู้รัก สามัคคี อยู่เย็นเป็นสุข
 - 2.4 มิติด้านวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
3. การประยุกต์ปรัชญาการพัฒนาประเทศตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.1 ทางสายกลาง ไม่พัฒนาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งจนเกินไป
 - 3.2 ความสมดุลและความยั่งยืน เน้นการพัฒนาไปในลักษณะองค์รวม
 - 3.3 ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความพอดี ทั้งในการผลิตและการบริโภค
 - 3.4 ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
 - 3.5 การเสริมสร้างคุณภาพคน เน้นให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีตรีน้อมถ่อม อ่อนน้อม มีความเพียร มีวินัย มีสติ ไม่ประมาท พัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2549, หน้า 9)

สรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องของเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวแต่เป็นเรื่องของความคิดที่จะต้องทำอะไรอย่างพอเพียงใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างลึกซึ้งที่มีความรอบคอบมีเหตุผลตั้งอยู่ในความไม่ประมาทมีสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมซื่อสัตย์สุจริตไม่โลภรู้จักพอขยันหมั่นเพียรไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จักการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

ประสาธ อิศรปรีดา (2550, หน้า 1 อ้างถึงใน ชุตินา บิสสุทธิ์, 2553) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำหรือกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งกิจกรรมหรือการกระทำนั้นอาจเป็นการกระทำที่เฉพาะเจาะจงหรือไม่ก็ได้หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้ปรากฏเห็นได้หรืออากัปกิริยาภายใน ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถเห็นได้

ปริญญ์ ลักขิตานนท์ (2544, หน้า 26-27) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมหรืออาการกระทำต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งมนุษย์อื่นสามารถสังเกตได้ เช่น การเดิน การพูด การหัวเราะ การรับประทาน การสัมผัส เป็นต้น เรียกว่าพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) หรือเป็นการกระทำที่บุคคลอื่นมองไม่เห็นด้วยตา เช่น การคิด การฝัน เป็นต้น ต้องสังเกตโดยใช้เครื่องมืออื่น ๆ เข้าช่วย เช่น การใช้เครื่องมือจับเท็จ การใช้เครื่องมือวัดการหายใจเข้าออก เป็นต้น พฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่าพฤติกรรมภายใน (Convert Behavior)

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของอินทรีย์ หรือสิ่งมีชีวิต การกระทำที่ว่านี้ รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวในขณะที่กระทำ และยังหมายรวมทั้งการกระทำที่สามารถสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม โดยมากนักจิตวิทยาจะแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) หมายถึง การกระทำที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้โดยตรง เช่น ร้องไห้ ยิ้ม หัวเราะ เป็นต้น การกระทำอย่างนี้ไม่ว่าใครก็ย่อมเห็นได้ สังเกตได้ เมื่อใช้คำว่าสังเกตได้ หมายความว่าอาจจะด้วยการฟัง การสัมผัส การดูดม ก็ได้
2. พฤติกรรมภายใน (Convert Behavior) หมายถึง การกระทำที่อื่นสังเกตไม่ได้โดยตรง เช่น หิว เพลีย เสียใจ เป็นต้น ส่วนมากเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับกระบวนการทำงานภายในสมองถ้าต้องการจะสังเกตพฤติกรรมภายในต้องอาศัยการกระตุ้นหรือจัดสิ่งแวดล้อมให้เข้าพฤติกรรมแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก เช่น ถามหรืออาศัยแบบทดสอบลวงออกมา เพื่อว่าผู้สังเกตจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการคาดเดาถึงพฤติกรรมภายในได้

สรุป พฤติกรรมมนุษย์หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำที่มนุษย์แสดงออกมาจะด้วยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม มีทั้งพฤติกรรมนอกที่สามารถสังเกตได้ และพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้ ต้องใช้เครื่องมือในการช่วยสังเกตพฤติกรรม เช่น การพูดคุย หรือใช้แบบสอบถาม

ความเชื่อเบื้องต้นที่ทำให้มนุษย์กระทำพฤติกรรม

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546, หน้า 14-18) กล่าวว่า นับตั้งแต่โบราณนักคิด นักปราชญ์ได้พยายามค้นคว้าและคิดค้น เพื่อหาว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีอะไรเป็นตัวกำหนด

หรือเป็นสาเหตุให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกไปในรูปต่าง ๆ อย่างที่กำลังเป็นอยู่นี้ นักจิตวิทยาเป็นส่วนหนึ่งที่กำลังค้นคว้าหาคำตอบ กลุ่มนักจิตวิทยามีทัศนะกำเนิดของพฤติกรรมของมนุษย์แตกต่างกัน ออกไปตามความเชื่อของแต่ละคน ทัศนะดังกล่าวแยกออกได้ 4 ลำดับ ดังนี้

1. สำนักจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) สำนักนี้อยู่ภายใต้การนำของจิตแพทย์ชาวออสเตรียน ชื่อ ซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และยังมีผู้มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้อีกหลายคน เช่น คาร์ล จุง (Carl Jung), อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) เป็นต้น แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินพฤติกรรมมนุษย์ของสำนักนี้ วางพื้นฐานอยู่บนความเชื่อที่ว่า มีแรงขับทางชีวภาพและสรีรชาติโดยกำเนิดเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรม แรงขับทางชีวภาพและสรีรชาติเหล่านี้แสดงออกมาในรูปของความต้องการทางเพศกับความก้าวร้าวที่ซ่อนอยู่ภายใต้จิตสำนึก และคอยผลักดันให้มนุษย์เราตอบสนองความต้องการดังกล่าวอยู่ร่ำไป แต่สังคมมนุษย์มีกฎเกณฑ์ตราเอาไว้เพื่อหักห้ามการกระทำเกี่ยวกับเพศและความก้าวร้าว ฉะนั้นมนุษย์จึงเกิดความขัดแย้งขึ้นมาในตนเองและไม่อาจตอบสนองความต้องการทั้งได้อย่างได้ดี เนื่องจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กให้รู้จักทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม เมื่อไม่อาจจะได้มาซึ่งความต้องการ ความหวัง ความปรารถนา หรือค้นหาดังกล่าว เพราะต้องยับยั้งชั่งใจตามกฎเกณฑ์ของสังคมด้วยดี ทำให้เป็นผลให้เกิดความเครียด มนุษย์หาทางทำให้ความเครียดนี้หายไปด้วย การใช้กลไกในการป้องกันตนเอง เช่น เมื่อต้องการทำร้ายผู้อื่นแต่ทำไม่ได้ด้วยสาเหตุใดก็ได้แล้วแต่ คนเราอาจใช้วิธีผัดกลางวันว่าตนเองเป็นพระเอก คอยทำร้ายผู้อื่นจนเขายอมแพ้ บางครั้งถูกดูจากผู้อื่นว่าเหนือกว่าก็อยากจะได้ตอบ แต่ทำไม่ได้ก็เลยแสดงความก้าวร้าวย้ายมาลงที่สัตว์เลี้ยงบ้าง สิ่งของบ้าง หรือรักชอบผู้หญิงสักคนหนึ่งแต่เขาไม่เล่นด้วยผู้ชายทำเป็นว่าไม่เห็นสวยเลย ทำเป็นเล่นตัวไปได้ เป็นต้น นักจิตวิทยาวิเคราะห์เห็นว่า พันธุกรรมเงื่อนไขทางชีวภาพ และประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูในตอนที่คนเรายังเป็นเด็กเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ โดยมนุษย์นั้น โดยพื้นฐานแล้วชั่วร้ายเต็มไปด้วยแรงปรารถนาซุกซ่อนอยู่ในจิตใต้สำนึก คอยบงการให้แสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการทางเพศและความก้าวร้าวเป็นสำคัญ ซึ่งนักจิตวิทยาในสำนักอื่นไม่เห็นด้วยกับการมองมนุษย์ในแง่ร้ายอย่างนี้ มีการตั้งข้อสังเกตว่า ความเชื่อของนักจิตวิเคราะห์นั้นเกิดมาจากอิทธิพลของการที่ได้สรุปทฤษฎีจากการศึกษาพฤติกรรมของคนไข้โรคจิต นักจิตวิเคราะห์ได้ทำให้จิตวิทยาสังคมมีเนื้อหาสมบูรณ์ขึ้น ทางด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ สังคมประกิด ความก้าวร้าว และอิทธิพลของวัฒนธรรมเป็นบ่อเกิดแห่งการสรรค์สร้างมนุษย์ 2 ประเด็น คือ รูปธรรม ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน การแต่งกาย วรรณกรรม และนามธรรม ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ทั้งสองประเด็นนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์อย่างมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์แตกต่างกันตามวัฒนธรรมของกลุ่มของตนเอง

2. สำนักพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักจิตวิทยาสำนักนี้มีทัศนะพฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นมาจากสิ่งแวดล้อม พวกเขาปฏิเสธความมีอยู่ของสภาวะภายในตัวมนุษย์ เช่น แรงจูงใจ จิตเจตคติ ค่านิยม เป็นต้น โดยสิ้นเชิง โดยเหตุผลว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เราเรียกสภาวะภายในนั้น เป็นเพียงผลพลอยได้ อันเกิดจากการแสดงพฤติกรรมออกไปในอดีตแล้วได้รับผลกระทบพฤติกรรมตอบสนองกลับมา เคยให้ออมปลวกแล้วถูกหอยก็เลยมีความเชื่อว่าจอมปลวกนั้นศักดิ์สิทธิ์ความเชื่อนี้เกิดขึ้นมาได้เพราะพฤติกรรมให้ออมปลวกแล้วได้ผลกระทบพึงพอใจคือถูกหอย มิได้เกิดขึ้นมาจากภายใต้ตัวบุคคลตั้งแต่เกิด เช่นเดียวกับสภาวะภายในตัวบุคคลอื่น ๆ ก็เหมือนกันล้วนแล้วแต่เกิดจากการเรียนรู้เงื่อนไขของผลกระทบที่ได้แสดงพฤติกรรมออกไป

นักจิตวิทยาสำนักพฤติกรรมนิยมนี้ เป็นผู้เน้นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ พวกเขามีความเห็นว่ามีประโยชน์อันใดที่จะศึกษาพฤติกรรมมนุษย์โดยดูจากสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นสภาวะภายในมนุษย์ ซึ่งวัดไม่ได้ จับต้องไม่ได้ แทนที่จะศึกษาสาเหตุของสภาวะภายในเช่นนี้ นักจิตวิทยาควรศึกษาจากตัวพฤติกรรมที่แสดงออกมาเห็นได้ชัดเจนแล้ววัดได้จะดีกว่า ด้วยเหตุนี้ นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยมจึงพยายามศึกษาพฤติกรรมในแง่เดียวคือ ในแง่ที่ว่ามันได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมอย่างไร ถูกกระตุ้นให้เกิดและถูกควบคุมโดยสิ่งแวดล้อมอย่างไร เพราะการศึกษาพฤติกรรมด้วยวิธีนี้จะมีความเป็นสภาวะวิสัยไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็จะเห็นได้เหมือนกัน วิธีศึกษาพฤติกรรมของพวกเขาจึงต้องอาศัยในห้องทดลองที่มีการควบคุมตัวแปรอย่างเคร่งครัด มีการวัดที่แน่นอนจนได้ข้อมูลเป็นปริมาณเช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาฟิสิกส์ วิชาเคมี เป็นต้น

3. สำนักปัญญานิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยาฝ่ายปัญญานิยมกลับเต็มใจที่จะเชื่อว่าจะต้องมีอะไรบางอย่างที่อยู่ภายในตัวมนุษย์ตามธรรมชาติที่มีส่วนในการก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้คนอื่น ๆ สังเกตได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงสนใจศึกษาเรื่องกระบวนการทางสมองว่าเป็นต้นกำเนิดของพฤติกรรมมนุษย์ เป็นต้นว่า การใส่ใจ การคิด การจำ การคาดหวัง การฝันเฟื่อง และการรู้ตัว หรือวิญญาณในขั้น 5 ของพุทธศาสนานั้นเองว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างไร

นักปัญญานิยมเชื่อว่า การรับรู้และการแปลความหมายแต่ละบุคคลจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา ดังนั้นการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมจึงได้อาศัยความเข้าใจสิ่งเหล่านี้ด้วยนิยามศึกษาโดยใช้ตัวพฤติกรรมเอง แต่เป็นการรู้ตัวหรือวิญญาณ ซึ่งเขาเชื่อว่าโดยการศึกษา เรื่องการรู้ตัวหรือวิญญาณนี้แล้ว จะเป็นตัวเปิดเผยว่าอะไรอยู่ในจิตหรือกระบวนการทางสมอง ทำงานอย่างไรในการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

พวกปัญญานิยมนี้มีทัศนะว่า มนุษย์เป็นผู้ผลิตข้อมูลมากกว่าจะเป็นตัวกลางในการส่งข้อมูลบางอย่างจากสิ่งเร้าแล้วนำไปจัดกระทำใหม่พร้อมทั้งดีข้อมูลนั้นด้วย ถ้าหากเป็นตัวกลางเฉย ๆ

กระบวนการเช่นนี้ย่อมเกิดไม่ได้ ในประเด็นนี้ทัศนะของนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยมผู้ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เป็นเพียงตัวกลางส่งข้อมูลเท่านั้น จะมีความน่าเชื่อถือไม่เท่าพวกปัญญานิยม นักปัญญานิยมยังเชื่อว่ามนุษย์มิได้มองเห็นปรากฏการณ์ธรรมชาติด้วยดวงตาเฉย ๆ แต่มนุษย์เราได้ใช้ความเข้าใจและประสบการณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานของการมองเห็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติด้วย ตัวอย่างเช่นเมื่อเราเห็นพฤติกรรมของเพื่อนเราแสดงแสดงว่าเรา เราจะใช้ประสบการณ์ของเราตีความหมายพฤติกรรมของเขาแล้ว จึงจะตอบโต้ด้วยพฤติกรรมที่คิดว่าเหมาะสม เรามิได้โต้ตอบออกไปเหมือนหุ่นยนต์ที่มีแบบแผนการตอบสนองเหมือนเดิมทุกอย่างถ้าเราถูกเร้าด้วยสิ่งเร้าเดิมในการพบกันกับเพื่อนหลายครั้ง ถึงแม้เขาจะแสดงกิริยาต่อเราเหมือนเดิมแต่เราอาจจะโต้ตอบกลับไปด้วยต่างกันเพราะสภาพทางอารมณ์และแรงจูงใจภายในของเราในเวลาและสถานที่นั้น อาจจะมีผลทำให้ตีความต่อปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่อ้างว่าเมื่อคนเราสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติแล้ว ข้อมูลที่จะได้จะเป็นสภาวะวิสัย ด้วยเหตุผลที่ว่า คนเรารับรู้ปรากฏการณ์รอบตัวด้วยการนำเอาความเข้าใจของตนเองไปตีปรากฏการณ์เหล่านั้น

4. สำนักมนุษยนิยม มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดีงาม มีแรงจูงใจอยู่ในตัวที่จะกระทำพฤติกรรมที่เป็นความดี มีความต้องการที่จะพัฒนาด้วยตัวเองไปสู่ความเจริญงอกงาม ความเชื่อนี้ดูเหมือนจะเป็นคนละแนวกับนักจิตวิเคราะห์ทั้งหลายซึ่งมองมนุษย์ในแง่เต็มไปด้วยค้นหา และยังเชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะของผู้กระทำ ไม่ใช่ผู้ถูกกระทำ หรือผู้ปล่อยให้สิ่งแวดล้อมชักจูงไปตามแรงดึงดูดโดยไม่รู้ตัว หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ามนุษย์เป็นผู้เปลี่ยนแปลงเป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลเหนือสิ่งแวดล้อม ความเชื่อเช่นนี้ก็นับว่าขัดแย้งกับนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมโดยตรง

สรุป สามารถแยกความคิดเกี่ยวกับทัศนะกำเนิดของพฤติกรรมมนุษย์ 4 ลำดับ

1) สำนักจิตวิเคราะห์ มีความเชื่อว่าแรงขับทางชีวภาพและสัญชาติโดยกำเนิดเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรม 2) สำนักพฤติกรรมนิยม มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นมาจากสิ่งแวดล้อม 3) สำนักปัญญานิยม มีความเชื่อว่ามิอะไรบางอย่างที่อยู่ภายในตัวมนุษย์ตามธรรมชาติที่มีส่วนในการก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้คนอื่น ๆ สังเกตได้ และ 4) สำนักมนุษยนิยมมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดีงาม มีแรงจูงใจอยู่ในตัวที่จะกระทำพฤติกรรมที่เป็นความดี มีความต้องการที่จะพัฒนาด้วยตัวเองไปสู่ความเจริญงอกงาม

การวัดพฤติกรรม

สมาน มานะกิจ (2539, หน้า 11) กล่าวว่า ในการวัดพฤติกรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะตอบคำถามวิจัยได้ชัดเจนขึ้น มีความหมายยิ่งขึ้นควรให้การวัดพฤติกรรมในหลาย ๆ วิธีดังนี้

1. เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) คือ การถามว่า เขาได้วางแผนที่จะทำอะไรบ้าง ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น จะกินปลาดิบหรือไม่ จะพาลูกไปฉีดวัคซีนหรือไม่ จะดื่มเหล้าหรือไม่ จะขับถ่ายหรือไม่ เป็นต้น

2. การสังเกตจากพฤติกรรม (Behavioral Observation) ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมที่เราต้องศึกษาในสถานการณ์ทดลองหรือในสภาพจริง

3. ตัวบ่งชี้พฤติกรรม (Behavioral Indicators) คือการรวบรวมข้อมูล การกระทำต่าง ๆ เมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมแล้ว เช่น ต้องการรู้ว่าชาวบ้านต้องการดื่มเหล้ายี่ห้ออะไร ก็รวบรวมจำนวนเหล้ายี่ห้อต่าง ๆ ที่มีขายในร้านค้าของหมู่บ้านว่ายี่ห้อใดขายได้มากที่สุด หรือต้องการทราบว่าชนิดของยาแก้ปวดที่ชาวบ้านใช้ก็จากจำนวนที่ชาวบ้านซื้อไปจากร้านว่ายี่ห้อใดขายได้มากที่สุด การศึกษาตัวบ่งชี้พฤติกรรมนี้ อาจได้จากการสังเกตหลักฐานของพฤติกรรมได้เพราะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมักมีร่องรอยเหลือไว้ให้สังเกตร่องรอยนี้อาจจะติดตัวผู้ทำพฤติกรรมหรืออยู่ในสิ่งของอื่น ๆ ร่องรอยติดตัวผู้กระทำพฤติกรรม เช่น รอยคราบบุหรี่ยี่สิบ หรือที่ปลายนิ้วมือ หน้าแดงกำเนื่องจากการดื่มเหล้ามาก หรือหน้าตาเศร้าหมองเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ เป็นต้น นอกจากนี้หลักฐานพฤติกรรมที่จะเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรม ยังอาจหาได้จากเอกสารและระเบียบต่าง ๆ เช่น หลักฐานการจดทะเบียนสมรส จดหมาย เป็นต้น

4. การวัดพฤติกรรมโดยทางอ้อม (Behavioral Measures) คือ การให้บุคคลรายงานสถานการณ์นั้น ๆ

สรุป การวัดพฤติกรรมต้องทำหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ การวัดพฤติกรรมจึงมีวิธีคือ การสอบถาม การสังเกต การรวบรวมข้อมูล และการให้บุคคลรายงานสถานการณ์ของตนเอง

การสังเกตพฤติกรรม

สมาน มานะกิจ (2539, หน้า 12) กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมสามารถสังเกตได้ คือ การสังเกตโดยตรง เป็นการสังเกตในขณะที่พฤติกรรมนั้น ๆ กำลังเกิดขึ้นอยู่การสังเกตโดยวิธีนี้มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถจะให้ผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมที่ผ่านไปแล้วยังเหมือนเดิมได้อีก การสังเกตจึงต้องละเอียดรอบครอบทุกแง่มุม ในขณะที่พฤติกรรมนั้น ๆ กำลังเกิดขึ้นในการสังเกตโดยตรงแบ่งตามลักษณะการสังเกตได้ดังนี้

5. สังเกตโดยการเข้าร่วม (Participated Observation) สังเกตการกระทำของตนเองเป็นเสมือนสมาชิกของกลุ่มนั้น ๆ เช่น เข้าไปอยู่ร่วมกับชาวบ้าน และบันทึกพฤติกรรมไปเรื่อย ๆ วิธีนี้ใช้กันมากในวิชามนุษยวิทยา (Anthropology) ในทางสาธารณสุขก็อาจใช้ได้โดยสาธารณสุขตำบลผู้ใกล้ชิดกับชาวบ้าน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้านโดยไม่ให้ชาวบ้านรู้ตัว

6. ลอบสังเกต ทำเป็นปิดบังซ่อนเร้นผู้สังเกต อาจทำได้โดยใช้กล้องส่องทางไกลดูพฤติกรรม เช่น การสังเกตชีวิตสัตว์ป่าของนักนิเวศวิทยา หรืออาจทำได้โดยใช้กระจกทางเดียว ซึ่งด้านหนึ่งเป็นกระจกใส สามารถมองเห็นได้ ส่วนอีกด้านเป็นกระจกเงาไม่สามารถมองเห็นได้ หลังจากใช้สังเกตพฤติกรรม

7. สังเกตทางอ้อม เป็นการสังเกตพฤติกรรมซึ่งผ่านการถ่ายทอดด้วยเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สังเกตจากการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ไว้ เป็นต้น

สรุป การสังเกตพฤติกรรมสามารถสังเกตได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การสังเกตพฤติกรรมทางตรงทำได้ด้วยการเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นโดยเปิดเผย หรือปิดบัง ก็ได้ ส่วนการสังเกตพฤติกรรมทางอ้อม ต้องใช้เครื่องมือเข้ามาช่วยในการสังเกต

องค์ประกอบของพฤติกรรม

บลูม (Bloom, 1983 อ้างถึงใน ประภาพัญญ์ สุวรรณ, 2534, หน้า 156-161) ได้แบ่งองค์ประกอบพฤติกรรมเป็น 3 ส่วน คือการใช้ความคิดและการพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

1. พฤติกรรมด้านทัศนคติ (Affective Domain) หมายถึง ความรู้สึก ทำที่ ความชอบในการให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคล พฤติกรรมด้านทัศนคตินี้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคล โดยการวางแนวทางการปฏิบัติและแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่บุคคลนั้นกำหนดขึ้น

2. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นการปฏิบัติที่แสดงออกในสถานการณ์หนึ่งหรืออาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นไม่ต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความรู้ ทัศนคติเป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน

สรุปองค์ประกอบของพฤติกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือพฤติกรรมด้านทัศนคติที่เป็นตัวกำหนดทางความคิดในการที่บุคคลจะแสดงสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา และพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่แสดงพฤติกรรมออกมาโดยสามารถคาดการณ์ได้ง่าย

แนวคิดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ดันติเวชกุล (2548, หน้า 117) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสังคมแต่ละระดับไว้ดังต่อไปนี้

ระดับบุคคลหรือครอบครัวสามารถให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนใน 5 ด้าน คือ จิตใจสังคม เทคโนโลยีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจรู้จักคำว่า “พอ” และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พยายามพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความชำนาญมีความสุขและความพอใจกับชีวิตที่พอเพียงยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

ระดับชุมชนประกอบด้วยบุคคล/ ครอบครัวที่มีความพอเพียงแล้วรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยอาศัยภูมิปัญญาความสามารถของตนและชุมชนมีความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกชุมชนทำให้เกิดพลังทางสังคมพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ

ระดับรัฐหรือระดับประเทศประกอบด้วยสังคมต่าง ๆ ที่เข้มแข็งชุมชนหรือสังคมหลาย ๆ แห่งร่วมมือกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียงและพร้อมก่อนจึงค่อย ๆ ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญขึ้นเป็นลำดับ ๆ ต่อไป

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2550, หน้า 1) โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าทุกคนให้ความสำคัญกับกระแสโลกาภิวัตน์ว่าเป็นสิ่งที่เราต้องเรียนรู้วิธีการที่จะจัดการกับกระแสดังกล่าวและต้องฉลาดพอที่จะใช้ผลของสถานการณ์ดังกล่าวให้เป็นประโยชน์เพื่อให้เราสามารถอยู่รอดได้พร้อม ๆ กับการรู้จักเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองและรู้จักเลือกสิ่งต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งในทางปฏิบัติก็คือเราสามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างผลกระทบในแง่บวกที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและกระแสโลกาภิวัตน์หรือนำมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบในแง่ลบได้ดังนี้

1. เพิ่มความรู้และขีดความสามารถของคนในชุมชนให้รู้จักตนเองมีศักยภาพการเรียนรู้และรู้จักทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตนเองในระดับที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ดินมีอยู่ให้สามารถทำความเข้าใจผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงให้เกิดปัญญาความรู้คือรู้เขารู้เราทั้งในระดับตนเองครอบครัวชุมชนประเทศชาติและระดับโลกเพื่อจะผลักดันให้เกิดการเตรียมความพร้อมและรู้จักเลือกใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี

2. สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีขึ้นในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับการจัดการชีวิตตนเองจัดการภายในครอบครัวจัดการภายในชุมชนและวิสาหกิจระดับต่าง ๆ โดยอาจเริ่มต้นจากตนเองจัดการภายในครอบครัวจัดการภายในชุมชนและวิสาหกิจระดับต่าง ๆ โดยอาจเริ่มต้นจากปฏิบัติที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายและการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายทางการผลิตและการค้าขายรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ด้วย

3. ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เป็นองค์รวมเพื่อความสมดุลและยั่งยืนหรือเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมและมุ่งรักษาความสมดุลของการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้ทุน 3 ด้านอย่างสมดุลกันได้แก่ทุนทางสังคมทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางทรัพยากร โดยแต่ละท้องถิ่นแม้จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีการที่ต่างกันไปตามลักษณะของสาเหตุและบริบทของแต่ละท้องถิ่นแต่ก็สามารถสร้างเครือข่ายแห่งความร่วมมือเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันรวมทั้งเชื่อมโยงผลประโยชน์ระดับท้องถิ่นและผลประโยชน์ระดับชาติเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไปได้

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ (2542, หน้า 19) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจโดยนำเสนอกรอบความคิดของบรรษัทภิบาลโดยประยุกต์จริยธรรมธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันการกอบโกยผลประโยชน์ของผู้บริหารและวิเคราะห์ว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางโดยครอบคลุมธุรกิจและเชื่อมโยงหลักธรรมาภิบาลและจริยธรรมได้อย่างดี

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2550, หน้า 32) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า จะเห็นได้ชัดว่า พระราชดำริดังกล่าวนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องของเศรษฐกิจหรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์แต่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจที่สามารถประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตได้ทุกระดับตั้งแต่ปัจเจกบุคคลครอบครัวชุมชนโครงการต่าง ๆ ภาคธุรกิจประเทศชาติตลอดจนโลกทั้งโลกในระดับที่ง่ายที่สุดคือ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทุกคนส่วนในระดับที่ซับซ้อนกว่านั้นคือใช้ในการประกาศพันธกิจของประเทศแนวทางดังกล่าวมีความหมายว่าวิชาเศรษฐศาสตร์หรือวิชาสังคมศาสตร์อื่น ๆ ไม่ควรจะถูกแยกออกจากเรื่องพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งในทางญาณวิทยาและจริยธรรมนั่นคือเรื่องของการตอบคำถามว่าเรารู้และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างไรและเราจะมีพฤติกรรมแบบใดต่อเรื่องนั้น ๆ

นิพนธ์ พัวพงศกร (2542, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกที่จะทำให้การพัฒนาบนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมโดยเชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนของการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงทั้งนี้วิเคราะห์ว่าความชะล่าใจในการมองว่าเศรษฐกิจจะมีแต่ขาขึ้นทำให้เกิดความไม่รอบคอบและขาดการระมัดระวังเท่าที่ควรจึงควรประยุกต์ใช้เครื่องมือบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพการประยุกต์แนวคิดเรื่องความพอเพียงควรมีความยืดหยุ่นพอสมควรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันไปของแต่ละท้องถิ่นและประเภทของอุตสาหกรรม

สรุป แนวคิดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับรัฐหรือประเทศ โดยมีหลักให้สามารถ

พึ่งตนเองได้ในด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ รู้จักคำว่า พอและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ยึดประโยชน์ของส่วนรวมมีภูมิคุ้มกันที่ดี รู้จักพึ่งตนเอง มีการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ เพื่อความสมดุลยั่งยืน ทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงได้เพราะเชื่อมโยงกับหลักธรรมภิบาล และจริยธรรม

แนวคิดการพัฒนาว่าด้วยการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)

United Nation Population Fund Activities (UNFPA) ได้รวบรวมความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนไว้ดังนี้ (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2538, หน้า 71-72)

1. การพัฒนาแบบยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบันโดยสามารถรองรับความต้องการและหรือความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วย ทั้งนี้ มาตรฐานการครองชีพที่เลยขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่ำสุดจะยั่งยืนต่อเมื่อมาตรฐานการบริโภคในทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว (Long-term Sustainability)
2. การพัฒนาแบบยั่งยืนคือครอบคลุมมาตรการรักษามรดกทางทรัพยากรที่จะตกกับชนรุ่นหลังโดยอย่างน้อยให้ได้มากพอๆกับที่ชนรุ่นปัจจุบันได้รับมา
3. การพัฒนาแบบยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึงตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกโดยรวมเพื่อชนรุ่นหลังและเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง
4. การพัฒนาแบบยั่งยืนหมายถึงการทำให้คุณภาพของชีวิตมนุษย์ดีขึ้นภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถรองรับการดำเนินชีวิตได้ต่อไปในลักษณะดังกล่าว “เศรษฐกิจแบบยั่งยืน” (Sustainable Economy) คงต้องเป็นเศรษฐกิจที่ธำรงรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของคนไว้ได้ โดยเศรษฐกิจแบบนี้จะยังคงสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาแหล่งทรัพยากรได้ต่อไปด้วยการปรับตัวและโดยอาศัยการยกระดับความรู้ปรับปรุงองค์กรตลอดจนปรับประสิทธิภาพทางเทคนิคและสาขาวิชา

จากความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นเป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการที่เรียกว่า “ความยุติธรรมระหว่างชน 2 รุ่น (Intergenerational Equity) กล่าวคือเมื่อพิจารณาจากความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนสามารถถึงการครอบคลุมประเด็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรกคือนั่นเรื่องความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีขีดจำกัดโดยมุ่งเน้นวิถีชีวิตของประชาชนที่มีเศรษฐกิจพอเพียงสามารถอยู่ได้ท่ามกลางกระแสวิกฤตเศรษฐกิจหรือเศรษฐกิจที่ปั่นป่วนโดยวิธีวิทยาของลักษณะแรกนั้นคือ “เน้นหลักความพอดี” และการตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น

ลักษณะที่สองคือเน้นเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือทรัพยากรธรรมชาติเพราะธรรมชาติไม่ได้มีไว้เพื่อให้มนุษย์นำไปใช้ได้อย่างฟุ่มเฟือยและล้างผลาญวิธีวิทยาของการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากร คือ การใช้สอยให้คุ้มค่าและใช้ให้น้อยลงอย่างไรก็ตามประเด็นที่กำลังเป็นที่น่าสนใจ (Currentiveness) ของมวลหมู่ธรรมชาติเพราะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติการเพิ่มประชากรและความเจริญทางด้านเทคโนโลยีขาดความสมดุล (Unequilibrium)

อย่างไรก็ตามวิธีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนควรที่จะสามารถพัฒนาได้อย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจสังคมนิเวศวิทยา

1. วิธีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ

1.1 มีการขยายตัวของระดับเศรษฐกิจแบบกิ่งอุตสาหกรรมกล่าวคือเศรษฐกิจภายในครอบครัวการผลิตสินค้าที่คนภายในประเทศต้องการ โดยเฉพาะสินค้าบริโภคที่มีความสอดคล้องกันความจำเป็นพื้นฐาน

1.2 ความยุติธรรมประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นแรงงานจะต้องได้รับความยุติธรรมจากหน่วยงานของการผลิต (Production Unit) คือ นายทุนนั่นเอง

1.3 คุณภาพผลิตอะไรก็ตามจะต้องได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพจึงจะสามารถทำให้เศรษฐกิจของชาติอยู่รอดและสามารถแข่งขันต่อตลาดโลกได้กรณีตัวอย่างเช่นการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยซึ่งบางครั้งยังมีมาตรฐานต่ำเพราะยังขาดกระบวนการคัดเลือกซึ่งหมายถึงประสิทธิภาพของการคัดเลือกสินค้าจึงทำให้ผลไม้ไทยในตลาดโลกบางอย่างได้รับความนิยมนลดลง

2. วิธีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางสังคม

สังคมเป็นการรวมตัวกันของบุคคลของวัฒนธรรมฉะนั้นการพัฒนาที่ดีและยั่งยืนจะส่งผลต่อการดำรงอยู่ของสังคมฉะนั้นวิธีวิทยาทางด้านนี้ต้องมีทิศทางการดำเนินงานดังนี้

2.1 อำนาจอำนาจของสังคมที่ขัดเกลาสมาชิกในสังคมรวมทั้งต่อรองอำนาจบางประการจากสังคมที่เข้มแข็งและพัฒนามากกว่าโดยเฉพาะอำนาจทางสังคมชนบทดูเหมือนจะได้รับการเล็งเห็นคุณค่าน้อยกว่าอำนาจทางสังคมเมือง

2.2 การมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมโดยหลักธรรมชาติคือการมีประชาธิปไตยในการพัฒนาฐานรากของสังคมสมาชิกในสังคมจะต้องมีสิทธิที่จะ “ออกแบบ” สังคมด้วยตนเองและมุ่งถึงความเจริญเติบโตของสังคมและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

2.3 เสถียรภาพทางด้านสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสถียรภาพทางด้านความปลอดภัยทางสังคม

2.4 อัตลักษณ์ซึ่งรวมถึงวิถีชีวิตแนวความคิด (Ideology) เพื่อการปฏิบัติสังคมจะต้องไม่ถูกคุกคามจากสถานการณ์ข้อความรู้ (Situating Knowledge) หรือวัฒนธรรมของต่างชาติ โดยปราศจากฐานคติที่จะนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

3. วิถีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนิเวศ

3.1 เสถียรภาพระบบนิเวศในสังคมจะต้องตระหนักและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการจัดระบบนิเวศให้มีความสมดุลกับความต้องการของคนในสังคมรวมทั้งสภาพของทรัพยากรและระบบนิเวศที่มีอยู่การสร้างเสถียรภาพระบบนิเวศสามารถทำได้โดย

3.1.1 ใช้นโยบายสิ่งแวดล้อมแบบป้องกันล่วงหน้า (Preventive Environmental Policy)

3.1.2 การบูรณะฟื้นฟู (Restoration of Renewal) เป็นการช่วยเหลือและจัดการทรัพยากรการผลิตและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าของเดิมในการบูรณะฟื้นฟูต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติของทรัพยากรอื่นด้วยเพราะการเพิ่มทรัพยากรอย่างหนึ่งอาจมีผลเสียต่อทรัพยากรอย่างอื่นได้

3.1.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางประเภทที่มีคุณสมบัติที่สามารถดัดแปลงโดยใช้เทคโนโลยีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่นการนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทนทรัพยากรบางอย่างที่มีจำกัดและหมดไปเนื่องจากบูรณะหรือมีราคาแพง ควรหาทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ (ราตรี ภารา, 2540, หน้า 15-16)

3.2 ขีดจำกัดการพัฒนาแบบยั่งยืนของระบบนิเวศบางครั้งก็มีขีดจำกัดในการนำมาพัฒนาโดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจำนวนจำกัดจำเป็นที่จะต้องใช้อย่างประหยัดและมีความเหมาะสมที่จำเป็นมาใช้

3.3 ความหลากหลายทางด้านชีวภาพวิถีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนี้จะต้องเน้นกระบวนการที่นำลักษณะทางด้านนิเวศวิทยาผสมผสานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในสังคมที่นำมามาใช้

สรุป จะเห็นได้แนวคิดทฤษฎีและวิถีวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้นในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจะเน้นทางด้านการพัฒนาทางสังคมมากกว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจส่วนในประเทศกลุ่มด้อยพัฒนานั้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเน้นการขยายตัวและประสิทธิภาพของเศรษฐกิจแต่อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มประเทศต่างก็มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในประเทศเป็นหลักรวมทั้งแสวงหาความเข้าใจในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับระยะห่างทางสังคม (Social Distance)

ลือชัย วงษ์ทอง (2539, หน้า 45-46) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของบุคคลที่สะท้อนถึงความรู้สึก ซึ่งเขาได้อธิบายไว้ 4 ประเด็น ด้วยกันคือ

1. สมาชิกกลุ่มจะค่อย ๆ เกิดความรู้สึกห่างไกลต่อกันที่ตนคิดต่อด้วย
2. ความคิดที่ว่าเป็น “พวกเรา” ความรู้สึกหงสาดี ความสำนึกในชาติพันธุ์ ความสำนึกในชนชั้น จะก่อความรู้สึกห่างไกลที่แยกตนเองออกไปจากกลุ่มอื่น ๆ
3. ความรู้สึกเป็น “พวกเรา” จะทำให้บุคคลผูกพันอยู่เฉพาะกับสมาชิกภายในกลุ่มของตน
4. การที่กลุ่มมีลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น มีพิธีการเฉพาะของกลุ่ม มีมารยาททางสังคมและการเรียนรู้ในสถานภาพของตนภายในกลุ่ม ทำให้บุคคลค่อย ๆ การพัฒนาทางสังคมที่เหมาะสมกับตนเองและกลุ่ม จนกลายเป็นแยกห่างออกไปจากกลุ่มอื่น

โบการ์ตัส (Bogardus, 1925 อ้างถึงใน ลือชัย วงษ์ทอง, 2539, หน้า 45-46) ได้สร้างมาตรวัดระยะทางสังคมขึ้นเรียกว่า Social Distance Scale โดยอาศัยแนวคิดดังกล่าวของพาร์ก โบการ์ตัส ได้ให้คำนิยาม “ระยะห่างทางสังคม” หมายถึง ระดับและขั้นของความเข้าใจและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อกันและกันในกรณีที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กัน โดยมีระดับของความสัมพันธ์ใกล้เคียงตามลำดับ 7 ระดับ คือ

1. ประารณาจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดถึงขั้นยอมรับแต่งงานด้วย
2. ยอมรับเป็นเพื่อนสนิท
3. ให้เป็นเพื่อนร่วมงาน
4. ให้เป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียง
5. เป็นเพียงคนรู้จัก
6. ให้อาศัยอยู่ในประเทศได้
7. ไม่ให้เข้าประเทศ

มาแชล (Marshall, 1992 อ้างถึงใน ลือชัย วงษ์ทอง, 2539, หน้า 45-46) ได้เสนอตัวแบบในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างกลุ่ม โดยยึดถือการแลกเปลี่ยนสิ่งของเป็นเครื่องวัดระดับความใกล้ชิด หรือความห่างทางสังคม (Social Distance) ไว้ ดังนี้

1. ภาวการณ์ตอบสนองที่ไม่มุ่งผลตอบแทน (Generalized Reciprocity) ภาวการณ์ตอบสนองที่ไม่มุ่งผลตอบแทนคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมมีความรักใคร่ผูกพันส่วนตัว เช่น ในครอบครัวหรือเพื่อนที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันลักษณะเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กกลุ่มดังกล่าวการแลกเปลี่ยนของระหว่างสมาชิกของกลุ่มมักจะเป็นไปโดยความรักและความผูกพันส่วนตัวมากกว่าที่จะหวังผลตอบแทนในทันทีทันใด พ่อแม่เลี้ยงดูลูกโดยความรัก การตอบสนอง

ของลูกเป็นข้อผูกพันทางใจ ไม่มีกำหนดเวลาสำหรับการทดแทนและไม่เน้นวัตถุสิ่งของเป็นการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

2. ภาวการณ์ตอบสนองแบบสมดุล (Balance Reciprocity) คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันส่วนตัว แต่ไม่สนิทแนบแน่น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคนในหมู่บ้านหรือชุมชนเดียวกันการติดต่อสัมพันธ์กันแสดงออกโดยการแลกเปลี่ยนแบบมีเงื่อนไขการให้และการรับ มักจะมีการคำนึงถึงความสมดุลในเชิงเศรษฐกิจ เช่น การรับเชิญไปร่วมงานเลี้ยง ผู้รับเชิญจะต้องนำ “ของขวัญ” ที่มีค่าเหมาะสมตามสถานภาพของกลุ่มสัมพันธ์ไปร่วมงานด้วย การไปร่วมงาน หมายถึง เป็นการสร้างข้อผูกพัน (Obligation) ว่าเจ้าภาพครั้งนี้จะต้องไปร่วมงานพร้อมด้วย “ของขวัญ” ที่เหมาะสมในงานเลี้ยงของผู้รับเชิญครั้งต่อไป การไม่ทำตามข้อผูกพันหรือบรรทัดฐานทางสังคมดังกล่าวจะทำให้ความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นและแสดงถึงความห่างเหินระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม

3. ภาวการณ์ตอบสนองที่ไม่สมดุล (Negative Reciprocity) คือความสัมพันธ์ที่ไม่มี ความผูกพันส่วนตัว (Impersonal) เป็นความสัมพันธ์กับคนนอกกลุ่มแสดงออกโดยการแลกเปลี่ยนที่ ทั้งสองฝ่ายมุ่งให้ได้ผลตอบแทนส่วนตนสูงสุด เช่น ในการติดต่อทางธุรกิจการซื้อขายสินค้าที่มีการ ต่อรองราคาเป็นความสัมพันธ์ที่เน้นเชิงธุรกิจอย่างมาก ความสัมพันธ์ส่วนตัวในด้านจิตใจมี ความสำคัญน้อย หรือแยกออกจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นความสัมพันธ์ กับกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มใน เช่น นอกกลุ่มญาติหรือชุมชน

ความสัมพันธ์ทั้ง 3 ประเภท ที่เน้นภาวการณ์ตอบสนองนั้น ต้องเข้าใจในแง่เป็นตัวแบบ ไม่ใช่สิ่งที่จะแบ่งแยกกันได้ชัดเจนในแง่ข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่ของ กลุ่มในและกลุ่มนอกแล้ว ลักษณะของความสัมพันธ์ทั้งสามจะช่วยให้ในการวิเคราะห์ “ความห่างทาง สังคม” ที่เกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเขาหรือกลุ่มเรา ตัวอย่างเช่น ความห่างเหินหรือช่องว่าง ทางสังคมระหว่างกลุ่มคนรู้จักระดับต่าง ๆ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอาชีพ เป็นต้น ที่ความ แตกต่างระหว่างความเป็นกลุ่มเขาหรือกลุ่มเรา ทั้งในแง่ของพฤติกรรมและค่านิยมปรากฏชัดเจน

นอกเหนือไปจากนี้แล้ว อิทธิพลของกลุ่มในและกลุ่มนอกต่อพฤติกรรมและค่านิยมของ บุคคลยังอาจเห็นได้จากการยึดกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) เป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ กลุ่มอ้างอิงอาจเป็นกลุ่มในหรือกลุ่มนอกที่บุคคลยึดถือเอาแบบพฤติกรรมบรรทัดฐานและค่านิยม ของกลุ่มนั้น ๆ มาเป็นของตน เช่น บุคคลมักจะยึดถือค่านิยม หรือบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน (Peer Groups) มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น แต่บางครั้งบุคคล อาจถือค่านิยมหรือบรรทัดฐานของกลุ่มออกมาเป็นของตน เช่นบุคคลที่ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ของตนอาจยึดแนวการประพฤติปฏิบัติของกลุ่มออกมาเป็นกลุ่มอ้างอิง

สรุป ระยะห่างทางสังคม หมายถึงระดับและขั้นของความเข้าใจและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อกันและกันในกรณีที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างกลุ่ม ยึดถือการแลกเปลี่ยนสิ่งของเป็นเครื่องวัดระดับความใกล้ชิด หรือความห่างทางสังคม ดังนี้

- 1) ภาวะตอบสนองที่ไม่มุ่งผลตอบแทน
- 2) ภาวะการตอบสนองแบบสมดุล
- 3) ภาวะการตอบสนองที่ไม่สมดุล

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ความหมายของการยอมรับ

การยอมรับของแต่ละบุคคลนั้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น

โฟเตอร์ (Foster, 1982 อ้างถึงใน ทศนาพร พุ่มพวง, 2548, หน้า 37) กล่าวว่า การยอมรับหมายถึง การที่ประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถอธิบายได้โดยผ่านขั้นการรับรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติแล้วเกิดความแน่ใจว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์

เพลินพร ผิวงาม (2533 อ้างถึงใน ทศนาพร พุ่มพวง, 2548, หน้า 37) กล่าวว่า การยอมรับเป็นพฤติกรรมของบุคคลในการจะรับเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าทั้งรูปธรรมและนามธรรมไปปฏิบัติด้วยความพอใจและการยอมรับจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้และได้ทดลองที่ขั้นหนึ่งแล้ว โดยระยะเวลาการตัดสินใจรับเอาสีนั้นอาจกินเวลาเป็นปี ๆ

โรเจอร์ และชูเมกเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971 อ้างถึงใน ทศนาพร พุ่มพวง, 2548, หน้า 38) ได้แบ่งกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็น 5 ประเภท ตามความเร็วในการยอมรับสิ่งใหม่ คือ

กลุ่มชอบของใหม่ หรือผู้นำการยอมรับ (Innovators) คือ กลุ่มแรกที่ยอมรับของใหม่มีลักษณะส่วนตัว คือ อายุน้อย มีสถานภาพทางสังคมสูง มีการติดต่อกับแหล่งข่าวสารมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับผู้นำการยอมรับคนอื่น ๆ มีการติดต่อผู้อื่นอย่างกว้างขวาง มีค่านิยมกล้าได้กล้าเสีย

1. กลุ่มยอมรับตามก่อน (Early Adopter) เป็นกลุ่มที่สองที่ยอมรับสิ่งใหม่ มีคุณลักษณะคือ มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีการติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นมากที่สุด เป็นผู้นำทางความคิดภายในชุมชนที่อาศัยอยู่

2. กลุ่มยอมรับเร็วส่วนใหญ่ (Early Majority) เป็นกลุ่มที่สามที่ยอมรับสิ่งใหม่จะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูงกว่าคนทั่วไปในชุมชนที่อาศัยอยู่ มีการติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพวกชอบของใหม่ก่อนบุคคลอื่น ๆ มากพอสมควร

3. กลุ่มยอมรับช้าส่วนใหญ่ (Late Majority) เป็นกลุ่มที่ช้าที่ยอมรับสิ่งใหม่ จะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ มักจะมาจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่มักมีการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนน้อยและไม่ค่อยแสดงความเป็นผู้นำทางความคิด

4. กลุ่มล่าช้า (Laggards) เป็นกลุ่มที่ช้าที่ยอมรับสิ่งใหม่ มักจะเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในประเพณีและค่านิยม ตลอดจนความเชื่อแบบเดิม มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีอายุมาก และเป็นบุคคลค่อนข้างเก็บตัว แสดงความเป็นผู้นำทางความคิดน้อยมาก

สรุปการยอมรับการเปลี่ยนแปลง เกิดจากการรับรู้ การเรียนรู้และเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งดี จึงได้นำไปปฏิบัติจนเห็นว่ามิประโยชน์ ทั้งนี้ต้องใช้เวลาในการที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น

แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล

แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล หมายถึง รายได้และรายจ่ายของบุคคล ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ รายจ่าย ไว้ดังนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531 อ้างถึงใน พัทรี ดิษฐสอน, 2551, หน้า 39-41) ได้กล่าวไว้ว่า รายได้ของครัวเรือนทั้งหมด ได้แก่

1. ค่าแรงและเงินเดือน เงินรางวัลบริการ เงินโบนัส เป็นต้น
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจการเกษตรและธุรกิจอื่น
3. รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ยและเงินปันผล

เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรงเงินเดือน มูลค่าสินค้า หรืออาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริโภคเอง (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง) หรือได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ

จิรพรรณ ชีรานนท์ (2536 อ้างถึงใน พัทรี ดิษฐสอน, 2551 หน้า 39-41) ได้ให้ความหมายของรายได้เชิงทั่วไป หมายถึง ยอดรวมจำนวนเงินรายได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ค่านายหน้า โบนัส กำไรจากการประกอบธุรกิจส่วนตัว เงินปันผล ดอกเบี้ย เงินบำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเงินอุดหนุนต่าง ๆ และรายได้จากแหล่งอื่น ๆ ไม่ว่ารายได้นั้นจะเกิดขึ้นเป็นปกติจากการประกอบอาชีพหรือไม่ปกติ เช่น รายได้จากการพนันจากโชคลาภ ฯลฯ นั่นคือรายได้เชิงทั่วไป หมายถึง รายได้เป็นตัวเงินที่ได้รับ (Money Income) ที่สามารถประเมินมูลค่าออกมาได้เป็นหน่วยเงินตรา การได้รับรายได้อยู่ในรูปแบบของธนบัตร เหรียญกษาปณ์ หรือเช็ค

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2533 อ้างถึงใน พัทรี ดิษฐสอน, 2551, หน้า 39-41) ได้สรุปรายได้ของบุคคลว่าหมายถึง รายได้จากค่าจ้างปกติ ค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน อาทิ ค่ารถ ค่าอาหาร และค่าครองชีพและรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ อาทิ การขายของ

การขายประกันชีวิต เป็นต้น

ส่วนแนวคิดที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย มีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

สำนักงานสถิติและสังคมแห่งชาติ (2531 อ้างถึงใน พชร คิชฐสอน, 2551, หน้า 39-41)

ได้ให้ความหมายไว้ว่ารายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนได้แก่

1. จำนวนเงินที่ครัวเรือนได้ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต
2. มูลค่าสินค้าและบริการที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรง เงินเดือน สินค้าหรืออาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริการเอง (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของอยู่เอง
3. รายจ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าภาษี เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน ค่าสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยจ่ายและรายจ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคอื่น

ค่าใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค ได้แก่ รายจ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนซึ่งไม่รวมรายจ่ายอื่น ๆ ตามข้อ 3

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2537 อ้างถึงใน พชร คิชฐสอน, 2551, หน้า 39-41) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายของครอบครัวออกเป็น 2 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภค

4. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมายถึง รายจ่ายของครอบครัวในด้านต่าง ๆ โดยแยกเป็น 11 รายการย่อย ได้แก่

4.1 อาหารและเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ ข้าว แป้ง เนื้อ สัตว์ นม เนย ไข่ ผลไม้ ผัก น้ำตาล ชา กาแฟ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ฯลฯ รวมตลอดถึงอาหารสำเร็จรูป

4.2 เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

4.3 ยาสูบ เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ซิการ์ ยานต์

4.4 เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกาย

4.5 ที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าเพลิง และแสงสว่าง ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ

ค่าอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน

4.6 ค่ารักษาพยาบาล

4.7 ขนพาหนะและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ ค่าซื้อขนพาหนะ

ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่าเดินทางในท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ

4.8 การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ค่าผ่านประตู อุปกรณ์การศึกษา เครื่องดนตรี หนังสืออ่านที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน กิจกรรมทางศาสนา

4.9 การศึกษา ไม่ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

4.10 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ของใช้บุคคล เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ตัว เครื่องสำอาง ค่าบริการส่วนบุคคล เช่นค่าตัดผม เป็นต้น

4.11 เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ใน 10 รายการข้างต้น ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค เป็นค่าใช้จ่ายอื่นนอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการประเภทอุปโภค ได้แก่ ค่าภาษี ของขวัญและเงินบริจาค ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น สรุป รายได้ หมายถึง ผลตอบแทนจากการทำงานที่ได้รับอัตราค่าจ้างแรงงานรายวัน เงินเดือน ประจำรายเดือนพร้อมค่าครองชีพ รวมทั้งรายได้เสริมหรือรายได้พิเศษส่วนค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค

ประวัติความเป็นมาขององค์กร

ความเป็นมาของบริษัทรีโก้ (ประเทศไทย) จำกัด

บริษัทรีโก้ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทสาขาของบริษัท รีโก้ จำกัด ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นบริษัท ชำนาญในด้านการผลิตอุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติและเครื่องใช้สำนักงานมากกว่า 70 ปี โดยผลิตภัณฑ์ของรีโก้เริ่มเข้าสู่ประเทศไทยมานานกว่า 35 ปี ผ่านการจัดจำหน่ายของบริษัท Inchcape Plc ซึ่งต่อมาได้รวมตัวเข้ากับบริษัท Gestetner Pls กลายเป็นบริษัท Inchcape NRG (Thailand) ต่อมาเพื่อรุกเข้าสู่การดำเนินธุรกิจด้านอุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติในภูมิภาคนี้อย่างเต็มตัว บริษัท รีโก้ จำกัด ประเทศญี่ปุ่น ได้ซื้อหุ้นจาก Gestetner จากนั้น จึงเข้าซื้อหุ้นที่เหลือของ Inchcape เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2542 และได้เปลี่ยนชื่อบริษัทเป็นบริษัท รีโก้ (ประเทศไทย) ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ด้วยพื้นฐานจากบริษัท Inchcape NRG (Thailand) อันเป็นบริษัทที่เกิดจากการรวมตัวกันของบริษัท Inchcape และบริษัท Gestetner ซึ่งเป็นบริษัทเก่าแก่ ที่ก่อตั้งในประเทศไทยมากกว่า 50 ปี ทำให้ในวันนี้ บริษัทรีโก้ (ประเทศไทย) จำกัด มีสาขาสำหรับการจัดจำหน่าย พร้อมให้บริการและสร้างความพึงพอใจ แก่ลูกค้าอยู่ทั่วประเทศ อันได้แก่ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ระยอง ชลบุรี สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ และ อุทยา ด้วยความครบครันของทั้งอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ของรีโก้ ทำให้หน่วยธุรกิจต่าง ๆ สามารถบริหาร และจัดการเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรีโก้มุ่งหวังให้ผู้คนเข้าถึงเทคโนโลยีที่ล้ำหน้าได้ง่ายขึ้น เพื่อการทำงานที่สะดวกสบายและเปี่ยมประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิสัยทัศน์

เรามุ่งมั่นที่จะเป็นบริษัทชั้นนำในประเทศไทย ด้วยการสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าผ่านระบบ การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ความแข็งแกร่งทางธุรกิจ ตลอดจนการได้รับความไว้วางใจ จากลูกค้า และมุ่งสู่การเติบโตของบริษัทอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

เพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้ บริษัท ฯ มีพันธกิจร่วมกันดังนี้ให้บริการอย่างเป็นเลิศ ด้วยเทคโนโลยีในการจัดการงานเอกสารที่ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการในการใช้งานของลูกค้าพัฒนาคุณภาพของงานบริการหลังการขาย ด้วยระบบงานที่มีประสิทธิภาพ พนักงานที่มีความรู้ความสามารถ และบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตลอดจนการมุ่งมั่นที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสังคมที่ดี

นโยบายคุณภาพ

บริษัท ริโก้ (ประเทศไทย) จำกัด ให้ความสำคัญต่อการสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าส่งเสริมให้พนักงานมีจิตสำนึกในการให้บริการ และรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับลูกค้า ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างมีอาชีพ

บริษัท ฯ ให้ความสำคัญต่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้งานของลูกค้าเป็นสำคัญ

บริษัท ฯ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบงานความสัมพันธ์ลูกค้า เพื่อรักษาการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพตามคำมั่นสัญญา และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นโยบายสิ่งแวดล้อม

บริษัท ริโก้ (ประเทศไทย) จำกัด มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้สอดคล้องตามข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายจากบริษัท ฯ แม้ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการภายใน เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ดังนั้นบริษัท ฯ จึงมุ่งมั่นให้พนักงานมีความรับผิดชอบ และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า ร่วมกันหามาตรการป้องกัน หรือลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางธุรกิจ ผลิตภัณฑ์และการบริการ รวมถึงการป้องกันบรรเทาอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนี้เรายังส่งเสริม และสื่อสารนโยบายในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไปยังพนักงานผู้รับจ้างช่วง ผู้ส่งมอบ ลูกค้า ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบ ตระหนักและร่วมมือกันลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกกิจกรรมของบริษัท โดยบริษัทพร้อมจะเผยแพร่ นโยบายสู่สาธารณชนตามความเหมาะสม

สวัสดิการของบริษัท ฯ

1. ค่ารักษาพยาบาล

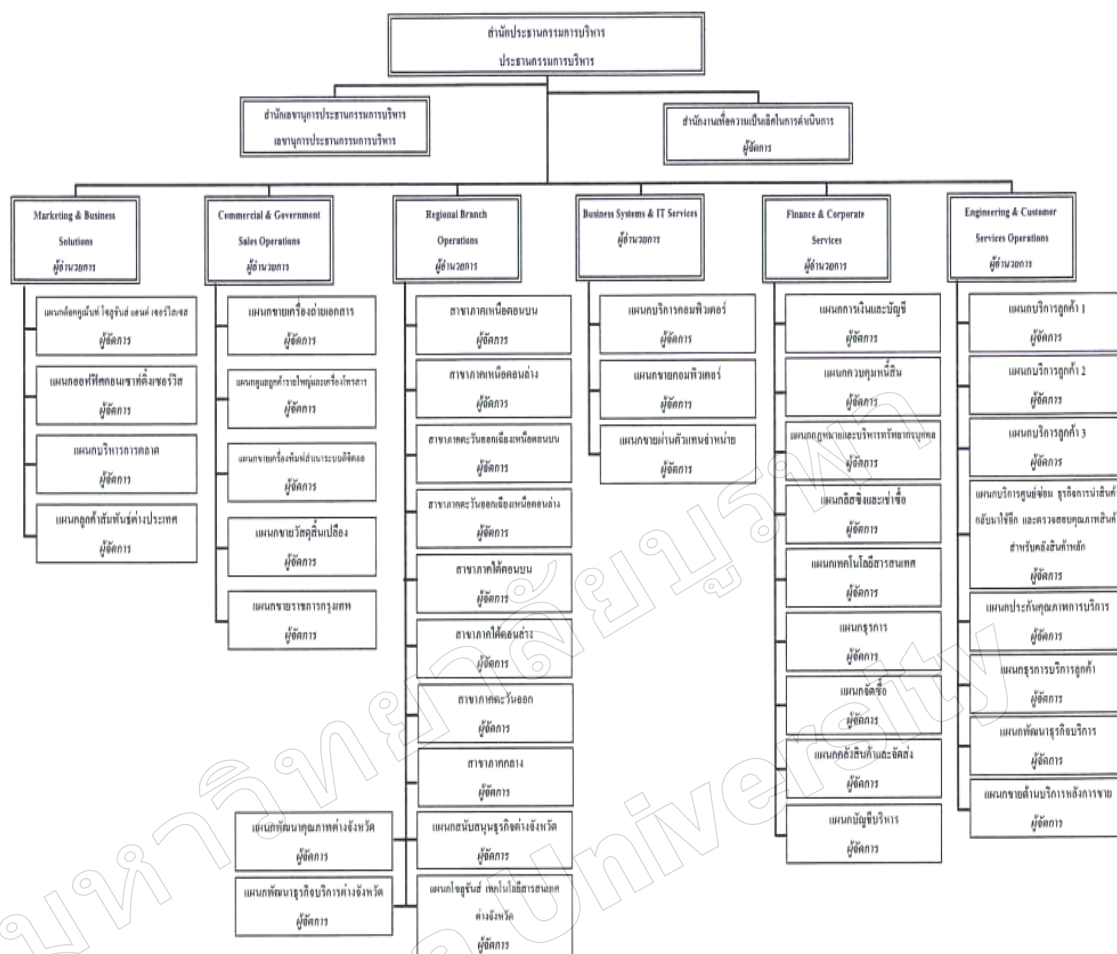
2. เงินช่วยเหลืองานมงคลสมรส
3. เงินช่วยเหลือค่าคลอดบุตร
4. เงินช่วยเหลือมรดกกรรม
5. ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล
6. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
7. เงินกู้ฉุกเฉิน
8. เงินรางวัลจากการทำงาน
9. เงินช่วยเหลือค่าประกันภัยชั้น 3
10. ค่าพาหนะเหมาจ่ายรายเดือน
11. เบี้ยเลี้ยงเดินทางต่างประเทศ
12. เบี้ยเลี้ยงเดินทางในประเทศ
13. ของขวัญการเกษียณอายุงาน
14. กองทุนเงินทดแทน
15. กองทุนประกันสังคม

สถานที่ตั้ง และอัตราค่าจ้างพนักงาน

1. สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่ (อ่อนนุช) 341 ถนนอ่อนนุช แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250
2. สาขาจังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ที่ 645 ถ. สุขุมวิท. เมือง อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี 20130
- สาขาจังหวัดระยอง ตั้งอยู่ที่ 31/ 1-5 ถ.สุขุมวิท ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21150
3. สาขาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ 194 หมู่ที่ 4 ถนนจอมพล ป. ต.คู่งลาน อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา 13160

มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ดังนี้

1. พนักงานขาย
2. พนักงานบริการลูกค้า
3. พนักงานบัญชี
4. ผู้ประสานงานด้าน ISO
5. เจ้าหน้าที่ธุรการ
6. Stock Administrative Officer
7. Digital Support Officer

ภาพที่ 4 โครงสร้างองค์กร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพรรณ บัวทรัพย์ (2547) เรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ศึกษาชั้นมัธยมศึกษา จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระด้านความเข้าใจเนื้อหาสาระ ด้านการปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้และด้านการเผยแพร่ อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา และการรับรู้จากครอบครัว ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่จบก่อนเข้าศึกษา ภูมิลำเนา การรับรู้จากสื่อมวลชน การรับรู้จากเพื่อนหรือผู้นำกลุ่ม

ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547) เรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือข้าราชการจังหวัดราชบุรีที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 185 คน ผลวิจัยพบว่า ข้าราชการเพศชาย มีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเพศหญิงด้านกลุ่มอายุ 31-40 ปี ด้านการดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติ, ด้านสถานภาพสมรสแล้ว, ด้านระดับการศึกษาจบปริญญาตรี และรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,001-20,000 บาท มีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด ระดับความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์และด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

น้ำผึ้ง รัตนงาม (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน พบว่า สมาชิกเสถียรธรรมสถาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ 74.50) รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมาก (ร้อยละ 16.80) และเห็นด้วยในระดับค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 8.40) ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งนำมาเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการรับรู้ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 3.06 และ 3.17 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ รายได้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และการได้รับข้อมูล

สหทัย พลปัดพี (2548) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบ่งเป็น 3 ประการ คือ 1) ความพอประมาณ ได้แก่ ความไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น พอประมาณกับศักยภาพของตน 2) ความมีเหตุผล ได้แก่ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจและสังคม รู้เท่าทันและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนยังสามารถแบ่งได้ 4 ด้าน คือ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม และกิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุลจึงจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นได้ในชุมชน สำหรับแนวทางในการพัฒนาคนในชุมชนแบ่งได้เป็น 2 ระดับ

คือ การพัฒนาความรู้ และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ

นพพร เมธอนันต์กุล (2549) ได้ทำการศึกษานำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอวิเชียรบุรีจังหวัดเพชรบูรณ์ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรสแล้วและจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายและหนี้สินส่วนใหญ่มีเงินฝากในสมุดออมทรัพย์ต่ำกว่า 5,000 บาท มีหนี้สินระหว่าง 30,001-60,000 บาท และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่

2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมากคือการนำมาใช้ประโยชน์ของชุมชนส่วนด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อยคือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระความเข้าใจในเนื้อหาสาระและการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้แก่ ที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และหนี้สิน

ปวัน มินรักษ์เรือนเดช (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประยุกต์แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริพบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 32-46 ปี มีสถานภาพสมรสมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-6 คน จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพมีสาขาที่จบการศึกษาในสายอาชีพมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับ 5,001-10,000 บาทในส่วนของปัจจัยแวดล้อมพบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริไม่มีตำแหน่งทางสังคมรับสื่อทางโทรทัศน์เป็นประจำมีการรับสื่อประเภทละครเป็นประจำไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีการรับรู้เกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับค่อนข้างมากและปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย การประยุกต์แนวคิด

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับค่อนข้างมากและพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริได้แก่ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา อาชีพตำแหน่งทางสังคม ประเภทของช่องทางการรับสื่อลักษณะของสื่อที่รับเป็นประชากรรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

อัญรา ราชแก้ว (2550) ได้ศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางจังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานขับรถโดยสารประจำทางมีระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านองค์การสังคมและครอบครัวดังนี้ ด้านครอบครัวพนักงานขับรถโดยสารประจำทางมีการจัดสรรเงินเดือนที่ได้รับให้เหมาะสมกับรายจ่ายภายในครอบครัววางแผนและควบคุมการใช้เงินเลือกที่จะประพฤติตนในสิ่งที่ดีเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง อันได้แก่ การเล่นหวยด้านองค์การพนักงานขับรถโดยสารประจำทางปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดขับรถด้วยความระมัดระวังรอบคอบไม่ประมาทมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อองค์กรของตนเองและหลีกเลี่ยงที่จะดื่มสุราเพื่อให้ร่างกายพร้อมในการขับรถด้านสังคมพนักงานขับรถโดยสารประจำทางมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบไม่ประมาทหลีกเลี่ยงการดื่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อมิให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนและนำมา ซึ่งความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินอันส่งผลกระทบต่อสังคมในภาพรวม ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขเป็นเมืองที่ปลอดภัยนำไปสู่เป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง